Lietas Nr. C15186612
Lietas arhīva Nr. SKC-0036-15

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā, 2015.gada 30.janvārī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese referente V.Cīrule

tiesnesis A.Keišs

tiesnese A.Vītola

izskatīja rakstveida procesā civillietu sakarā ar SIA „SALAS ZIVIS" pārstāvja /pers. B/ kasācijas sūdzību par Jelgavas tiesas 2012.gada 5.jūlija spriedumu SIA „SALAS ZIVIS" maza apmēra prasībā pret /pers. C/ par parāda piedziņu.

A p r a k s t o š ā

[1] SIA „SALAS ZIVIS" cēlusi tiesā maza apmēra prasību pret /pers. C/ par parāda un līgumsoda piedziņu, lūdzot piedzīt no atbildētājas parādu 361,55 *euro* (254,10 Ls), līgumsodu 194,58 *euro* (136,75 Ls), tiesas izdevumus.

Prasības pieteikumā norādīts, ka starp SIA „SALAS ZIVIS" kā pārdevēju, SIA „VARKALE" kā pircēju un /pers. C/ kā galvinieku 2008.gada 28.aprīlī noslēgts preču pirkuma līgums Nr. 2147.

Saskaņā ar pavadzīmēm SIA „VARKALE" nav veikusi apmaksu par precēm 361,55 *euro* (254,10 Ls). Vienas pavadzīmes summa 241,03 *euro* (169,40 Ls), apmaksas termiņš 2010.gada 17.jūlijs, otras pavadzīmes summa 120,52 (84,70 Ls), apmaksas termiņš 2010.gada 13.jūlijs.

Atbildētāja uzņēmās atbildēt par sabiedrības saistībām kā pati parādniece. Līgumsods aprēķināts par samaksas kavējumu.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1587., 1672., 1683., 1692., 1698., 1702., 1716., 2002., 2004.pantu.

[2] Ar Jelgavas tiesas 2010.gada 2.novembra spriedumu pasludināts SIA „VARKALE" maksātnespējas process.

[3] Ar Jelgavas tiesas tiesneša 2012.gada 1.marta lēmumu SIA „SALAS ZIVIS" prasība pret /pers. C/ pieņemta izskatīšanai kā maza apmēra prasība.

[4] Atbildētāja/pers. C/ paskaidrojumos lūgusi prasību noraidīt.

Paskaidrojumos norādīti šādi argumenti.

Pirkuma līgums noslēgts tikai starp SIA „SALAS ZIVIS" un SIA „VARKALE", /pers. C/ kā fiziska persona ar šo līgumu nav uzņēmusies ne

galvojuma, ne solidāras atbildības saistības.

No līguma satura skaidri redzams, ka pircējas vārdā uz statūtu pamata rīkojusies direktore /pers. C/. Līguma ailē „Kā galvinieks" ievilkta svītra un ailē „Pircēja vārdā rīkojas galvinieks kā" arī ievilkta svītra. Līdz ar to /pers. C/ nav uzskatāma par līguma dalībnieku, jo līgumu parakstījusi tikai kā SIA „VARKALE" amatpersona, apstiprinot parakstu ar uzņēmuma spiedogu. SIA „SALAS ZIVIS" sadarbības laikā pret šādu līgumu iebildumus nav cēlusi un veikusi piegādes.

[5] Ar Jelgavas tiesas 2012.gada 5.jūlija spriedumu prasība noraidīta.

Spriedumā norādīti šādi motīvi.

[5.1] 2008.gada 28.aprīļa pirkuma līguma Nr. 2147 (turpmāk – pirkuma līgums) preambulā „Līguma dalībnieki" kā pārdevēja norādīta SIA „SALAS ZIVIS", kuras vārdā rīkojās tās pārdošanas un mārketinga direktors /pers. E/, savukārt kā pircēja norādīta SIA „VARKALE", kas ap liecināts ar sabiedrības zīmogu, ar tajā ietverto juridisko adresi, vienoto reģistrācijas numuru, norēķinu kontu, norādīts vārds, uzvārds - /pers. C/, amats - direktore, pilnvaru pamatojums - uz statūtu pamata, seko līguma īpašie noteikumi.

Pirkuma līguma preambulā „Līguma dalībnieki" ailēs „Kā galvinieks" un „Pircēja vārdā rīkojas galvinieks kā" - ievilktas svītras.

Pārdevējas vārdā līgumu parakstījis pārstāvis bez paraksta atšifrējuma, pircējas vārdā līgumu parakstījusi /pers. C/.

[5.2] Civillikuma 1427.pants noteic, ka pie tiesiska darījuma būtības pieder tā taisītāja gribas izteikums, bet divpusējā vai vairākpusējā darījumā vajadzīgs visu tā dalībnieku saskanīgs gribas izteikums. Kamēr griba nav vēl izteikta, tai nav nekāda tiesiska spēka. Atbilstoši Civillikuma 1692.pantam galvojums ir ar līgumu uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu, neatsvabinot tomēr pēdējo no viņas parāda. Saskaņā ar Civillikuma 1695.pantu galvojumam ir nepieciešama rakstiska forma. Savukārt solidāras saistības nodibina ar līgumu, testamentu vai likumu (Civillikuma 1672.pants).

[5.3] Kā secinājusi tiesa, no pirkuma līguma izriet, ka līguma dalībniece kā pircēja ir SIA „VARKALE" un /pers. C/ pirkuma līgumu SIA „VARKALE" vārdā slēgusi un parakstījusi kā SIA „VARKALE" tiesīgā amatpersona, uz ko norāda līguma preambulā ietvertais – pircēja SIA „VARKALE", /pers. C/ – direktore, pilnvarojums – statūti.

Tādējādi tiesa atzinusi, ka no pirkuma līguma neizriet atbildētājas /pers. C/ kā fiziskas personas pirkuma līguma dalībnieces statuss, kā arī gribas izpausme galvot par SIA „VARKALE" saistībām saskaņā ar pirkuma līgumu. Lai arī pirkuma līguma 28.punkts satur galvinieka atbildību, tiesa uzskatījusi, ka šo punktu nevar attiecināt uz /pers. C/, jo pirkuma līgumā dalībnieks nav ne galvinieks, ne solidāri saistītais, tātad par šādu līguma dalībnieci nav arī atzīstama /pers. C/.

[5.4] Atbildībai par saistībām, jābūt noteiktai kā no saistību pastiprinājuma (galvojums), vai kā no kopdalībnieku atbildības, nevis vienlaicīgi no abām, jo tie ir atšķirīgi institūti.

Tā kā lietā nav apstiprinājies, ka /pers. C/ uzņēmusies pienākumu atbildēt par SIA „VARKALE" saistību izpildi, tiesa atzinusi, ka atbildētājai nav pienākuma maksāt prasītājai pirkuma maksu par SIA „VARKALE" piegādāto preci, kā arī nav pienākuma ciest pirkuma līgumā noteikto līgumsodu par maksājuma termiņa nokavējumu, sakarā ar ko prasība noraidāma.

[6] Kasācijas sūdzību par spriedumu iesniedzis SIA „SALAS ZIVIS" pārstāvis, lūdzot spriedumu atcelt un lietu nodot jaunai izskatīšanai.

Kasācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[6.1] Tiesai, izskatot lietu, jānoskaidro lietas apstākli (*sk. Civilprocesa likuma 8.panta pirmo daļu*), kuri ietilpst pierādīšanas priekšmetā - prasības pamata fakti un atbildētāja iebildumu pamata fakti (*meklējamie fakti*). Turklāt jāievēro, ka meklējamos faktus norāda puses (*sk. Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu*), tādu to faktu sastāvu, kas jāpierāda lietā, galīgi nosaka tiesa saskaņā ar tām materiālo tiesību normām, kuru hipotēzēs ir norādīti fakti, kas nosaka pušu apstrīdētās un aizskartās tiesības un tam atbilstošus pienākumus (*sk. Civilprocesa likuma 193.panta piekto daļu (Latvijas Republikas Augstākas tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012.gada 6.jūnija spriedums lieta Nr. SKC-684/2012)*).

No pirkuma līguma secināms, ka, slēdzot pirkuma līgumu, SIA „VARKALE" vārdā rīkojusies valdes locekle /pers. C/. Savukārt no pirkuma līguma preambulas izriet, ka tieši galvinieks rīkojies pircējas, proti, SIA „VARKALE" vārdā.

[6.2] Pirkuma līguma preambulā ailē „Galvinieks" ievilkta svītra, jo tajā nav paredzēts norādīt jebkādu informāciju, tai skaitā, galvinieka vārdu, uzvārdu. Ailē „Galvinieks" nav norādīta nekāda informācija, jo puses nav vienojušās, kāda informācija tur būtu jānorāda. Nākamajā ailē „Vārds, uzvārds" paredzēts norādīt galvinieka vārdu un uzvārdu, kur arī norādīts - „/pers. C/".

Pirkuma līguma preambulā ailē ,,Pircēja vārdā rīkojas galvinieks kā" ievilktas svītras, galvinieka ,,amats" un ,,pilnvarojuma pamatojums" norādāms nākamajās ailēs, kā tas ticis izdarīts.

Ja atbildētājas griba nebūtu uzņemties galvojumu par SIA ,,VARKALE" saistību izpildi, kas noteiktas pirkuma līgumā, ailēs „Vārds, uzvārds", „Amats" un „Pilnvaru pamatojums" pirkuma līgumā netiktu iekļauts 28.punkts.

[6.3] Ievērojot to, ka pirkuma līguma noslēgšanas brīdī atbildētāja kā komercsabiedrības valdes locekle ikdienā nodarbojās ar sabiedrības vadīšanu, parakstot pirkuma līgumu, viņa nepārprotami izteica savu gribu par visiem pirkuma līguma noteikumiem, tostarp par pirkuma līguma 28.punktu, kurā kā fiziska persona ir uzņēmusies galvinieka saistības. Minētais atbilst Senāta 2006.gada 6.decembra spriedumā lietā Nr. SKC-584 un Senāta 2011.gada 27.aprīļa spriedumā lietā Nr. SKC-86/2011 paustajām atziņām.

Vērtējot pierādījumus vispusīgi, tiesai bija jānonāk pie secinājuma, ka atbildētājas griba bijusi uzņemties galvojumu par SIA ,,VARKALE" saistībām, kas paredzētas pirkuma līgumā, un jāpiemēro Civillikuma 1440., 1692., 1698. un 1702.pants.

[6.4] Spriedums neatbilst Civilprocesa likuma 97.panta un 193.panta piektās daļas noteikumiem, jo tiesa nav objektīvi noskaidrojusi lietas faktiskos apstākļus un atbilstoši tiesību normām nav izvērtējusi pierādījumus, tādējādi pieļāvusi procesuālo tiesību normu pārkāpumus, kas varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas.

M o t ī v u d a ļ

[7] Pārbaudījis lietā esošā sprieduma likumību attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā tas noteikts Civilprocesa likuma 473.panta pirmajā daļā, Civillietu departaments atzīst, ka spriedums atstājams negrozīts.

[8] Atbilstoši Civillikuma 1682.pantam galvojums ir ar līgumu uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu, neatsvabinot tomēr pēdējo no viņas parāda. Saskaņā ar Civillikuma 1695.pantu galvojumam ir nepieciešama rakstiska forma.

[8.1] Civillietu departaments piekrīt tiesas atzinumam, ka no 2008.gada 28.aprīļa pirkuma līguma Nr. 217 (turpmāk- pirkuma līgums) preambulas nepārprotami redzams, ka pārdevēja ir SIA ,,SALAS ZIVIS", kuras vārdā rīkojas tās pārdošanas un mārketinga direktors /pers. E/. Savukārt kā pircēja norādīta SIA ,,VARKALE", ko apliecina sabiedrības spiedogs, kurā atspoguļota sabiedrības juridiskā adrese, vienotais reģistrācijas numurs, norēķinu konts, persona, kura rīkojas pircēja vārdā: /pers. C/, amats - direktore, pilnvarojuma pamatojums - statūti. Līguma ailē, kur paredzēts norādīt galvinieku un pircēja vārdā rīkojas galvinieks – ievilkta svītriņa. Pircējas vārdā līgumu parakstījusi /pers. C/, apliecinot to ar sabiedrības ,,VARKALE" spiedogu.

No minētā līguma satura, kā to pamatoti konstatējusi tiesa, neizriet /pers. C/ kā fiziskas personas apsolījums, norādot savu vārdu un uzvārdu, personas kodu, tā sevi individualizējot kā galvojuma līguma dalībnieci, atbildēt par SIA ,,VARKALE" saistību izpildi.

[8.2] Civillikuma 1404.pants noteic, ka katrā tiesiskā darījumā jāņem vērā dalībnieki, priekšmets, gribas izteikums, sastāvdaļa un forma. Tiesas secinājums, ka lietā nav pierādījumu par atbildētājas gribas izteikumu slēgt galvojuma līgumu, proti, parakstot līgumu atbildētāja būtu nepārprotami izteikusi savu gribu un kā fiziska persona uzņēmusies personisku atbildību kā pati parādniece par šī līguma saistību izpildi, Civillietu departamenta ieskatā, atbilst faktiskajiem lietas apstākļiem.

[8.3] Tas apstāklis, ka minētā pirkuma līguma 28.punktā ir norādīta galvinieka atbildība, nevar tikt attiecināts uz atbildētāju, jo, kā iepriekš jau norādīts, līgums nesatur /pers. C/ nepārprotami izteiktu gribu atbildēt par SIA ,,VARKALE" saistību izpildi. Turklāt līguma forma un saturs ir standartizēti (nav individualizēti) un tos var attiecināt uz jebkurām preču pirkuma – pārdevuma saistībām, tāpēc līguma noteikumi nedrīkst izraisīt nekādas šaubas attiecībā uz vēlmi noslēgt tieši galvojuma līgumu, jo galvojums netiek prezumēts, - tam jābūt skaidri izteiktam.

Atbilstoši Civillikuma 1508.pantam saudzīgākam iztulkojumam dodama priekšroka pret citiem, un uz tā pamata priekšroka ir tam, kurš vismazāk saista parādnieku. No noslēgtā pirkuma līguma nav nešaubīgi saprotams, ka /pers. C/ ir uzņēmusies galvojumu kā fiziska persona par SIA ,,VARKALE" saistību izpildi, tādēļ tiesai, iztulkojot pušu noslēgto darījumu, nebija pamata piemērot Civillikuma 1692, 1698. un 1702. pantu, kā to norādījis kasācijas sūdzības iesniedzējs.

[8.4] Senāts 2011.gada 27.aprīļa spriedumā lietā Nr. SKC-86 atzinis, ka galvojuma līguma iekļaušana citā rakstveida līgumā neietekmē galvojuma spēkā esamību un nav pretrunā ar Civillikuma 1695.panta prasībām. Minētajā lietā kā pamatots atzīts apelācijas instances tiesas secinājums, ka, parakstot naftas produktu pirkšanas-pārdošanas līgumu komercsabiedrības direktors nepārprotami izteicis savu gribu par visiem līguma noteikumiem, tostarp par līguma punktu, kurā kā fiziskā persona viņš ir uzņēmies galvinieka saistības.

Kā redzams no minētā sprieduma, tad no pirkuma-pārdevuma līguma nepārprotami izriet, ka komercsabiedrības direktors uzņēmies atbildību

galvot kā fiziskā persona par sabiedrības saistību izpildi un tādā gadījumā pietiek tikai ar vienu šīs personas parakstu attiecīgajā tiesiskajā darījumā (*sk. Senāta 2006.gada 6.decembra spriedumu lietā Nr. SKC-584*).

To ievērojot, atsauce uz minētajā spriedumā izteikto atziņu, Civillietu departamenta ieskatā, nav pretrunā ar tiesas secinājumiem.

[9] Ievērojot iepriekš minēto, Civillietu departaments nesaskata Civilprocesa likuma 8.panta pirmās daļas (*tiesa noskaidro lietas apstākļus, pārbaudot pierādījumus, kuri iegūti likumā noteiktajā kārtībā),* 193.panta piektās daļas *(motīvu daļā norāda lietā konstatētos faktus, pierādījumus, uz kuriem pamatoti tiesas secinājumi, un argumentus, ar kuriem noraidīti tie vai citi pierādījumi*) pārkāpumu. Tiesas spriedums atbilst Civilprocesa likuma 190.pantā noteiktajam pamatotības kritērijam.

R e z o l u t ī v ā

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 1.punktu, Augstākās tiesas Civillietu departaments

n o s p r i e d a

Jelgavas tiesas 2012.gada 5.jūlija spriedumu atstāt negrozītu, bet SIA „SALAS ZIVIS" pārstāvja kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese (paraksts) V.Cīrule

Tiesnesis (paraksts) A.Keišs

Tiesnese (paraksts) A.Vītola

NORAKSTS PAREIZS

tiesnese V.Cīrule

Rīgā, 2015.gada 30.janvārī